

EU:n ja sen jäsenvaltioiden metsästrategioiden tavoitteissa on yhtäläisyyksiä ja eroja

Matleena Kniivilä, Antti Mutanen ja Hanna Siiskonen

EU:lla ei ole sen perussopimusten mukaan yhteistä metsäpolitiikkaa, vaan metsäasiat kuuluvat ensisijaisesti jäsenvaltioiden toimivaltaan. Euroopan vihreän kehityksen ohjelma, sen tavoitteita heijasteleva EU:n uusi metsästrategia sekä eri sektoripolitiikkoihin liittyvä suuri joukko velvoittavaa lainsäädäntöä vahvistavat kuitenkin voimakkaasti EU:n metsiin liittyvää ohjausta. Jos jäsenvaltioiden tavoitteet eroavat merkittävästi toisistaan tai EU:n yhteisistä tavoitteista, aiheuttaa tämä ristiriitoja politiikan toteuttamisessa.

Kuinka tutkimus toteutettiin:

Tutkimuksessa analysoitiin pääasiassa laadullisen analyysin keinoin yhdeksän jäsenvaltion kansallisia metsästrategioita sekä EU:n metsästrategiaa. Maiden valinnassa keskeisinä kriteereinä olivat maantieteellinen edustavuus ja strategian laadinnan ajankohta. Hankkeessa arvioitiin onko EU:n sisällä tavoitteiltaan keskenään samankaltaisia jäsenvaltioryhmiä, mitä asioita kukin ryhmä painottaa tavoitteissaan ja onko EU:n uusi metsästrategia linjassa kansallisten strategioiden kanssa. Metsien kasvu oli yksi tarkasteltavista asioista. Tutkimus toteutettiin Luonnonvarakeskuksen ja Itä-Suomen yliopiston yhteistyönä.

EU:ssa painotukset muuttuneet ajan kuluessa

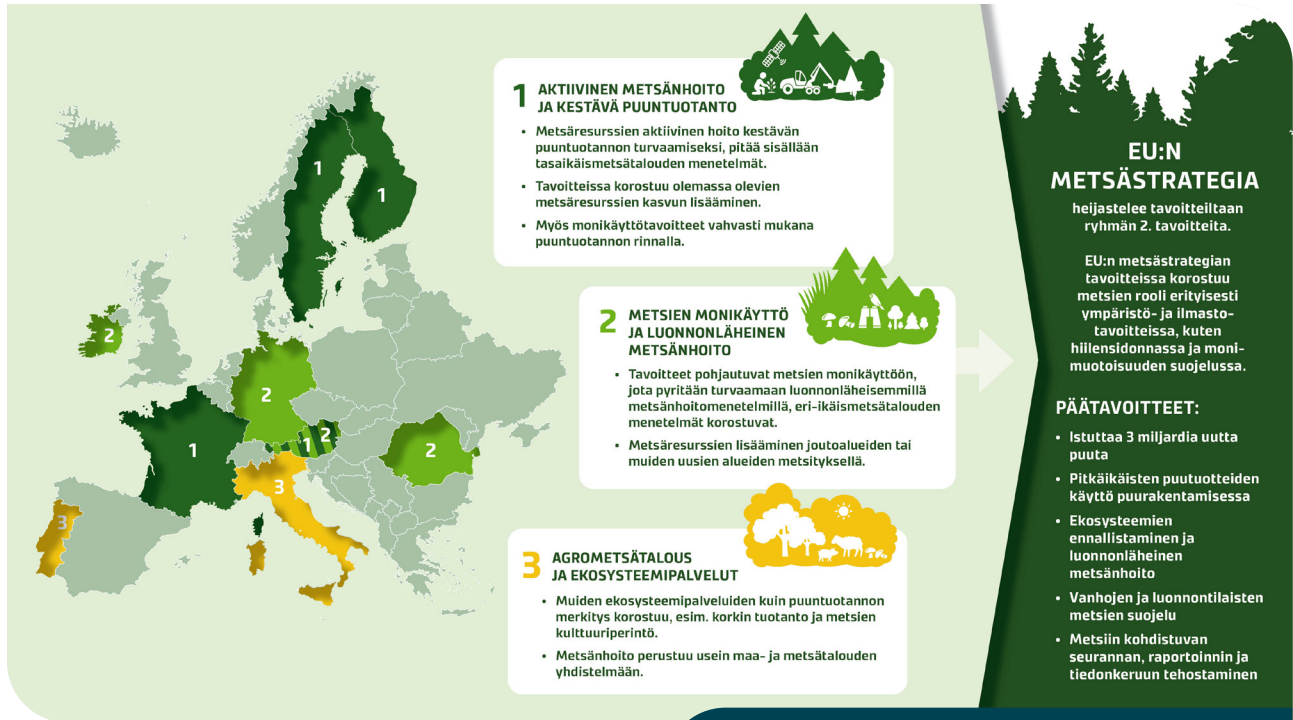
EU:ssa metsäkysymykset ovat sen perustamisesta lähtien aina 1990-luvulle saakka olleet osa yhteistä maatalouspolitiikkaa. Ensimmäinen metsästrategia laadittiin vuonna 1998 ja siinä painotettiin kestävä

metsänhoitoa ja metsäteollisuuden kilpailukykyä. EU:n tuorein metsästrategia julkaistiin vuonna 2021, ja se poikkeaa tavoitteiltaan aiemmista strategioista. Pääpaino on vihreän kehityksen ohjelman mukaisissa ilmasto- ja ympäristötavoitteissa sekä metsien roolissa näiden saavuttamiseksi.

Metsien käytön tavoitteissa eroa EU-maiden välillä

Analysoitujen jäsenvaltioiden metsäpoliittisten tavoitteiden painotuksissa havaittiin selkeitä eroja. Osa jäsenvaltioista painottaa taloudellisia hyötyjä, osa puolestaan ympäristöhyötyjä tai keräilytuotteiden käyttöä. Yleisesti kaikki jäsenvaltiot pyrkivät kuitenkin tasapainoilemaan eri tavoitteiden välillä. EU:n metsästrategiassa korostuvat erityisesti ilmasto- ja ympäristötavoitteet, kuten hiilensidonta, biodiversiteetin suojelu ja elinympäristöjen ennallistaminen. Metsien talouskäyttöön liittyvät tavoitteet jäävät taka-alalle.

Tutkimuksessa mukana olleet jäsenvaltiot voitiin jakaa tavoitteiden perusteella kolmeen ryhmään:

1. Aktiivinen metsänhoito ja kestävä puuntuotanto
2. Metsien monikäyttö ja luonnonläheinen metsänhoito
3. Agrometsätalous ja muut ekosysteemipalvelut kuin puuntuotanto

EU:n uusi metsästrategia heijastelee tavoitteiltaan 2. ryhmän tavoitteita.

Hankkeessa analysoitiin yhdeksän EU-maan ja EU:n metsästrategiat. EU-maista mukana olivat Irlanti, Italia, Itävalta, Portugali, Ranska, Romania, Ruotsi, Saksa ja Suomi. Strategian tavoitteiden perusteella maat voitiin jakaa kolmeen ryhmään.

on istuttaa 3 miljardia uutta puuta vuoteen 2030 mennessä. Vastaavia tavoitteita on myös joissakin kansallisissa metsästrategioissa.

Jäsenvaltioita olisi hyvä osallistaa EU:n metsäpolitiikkaan nykyistä paremmin

EU:n metsästrategioiden painopisteet ovat muuttuneet ajan saatossa, ja viime vuosina metsiin kohdistuvaa EU-tason uutta ja sitovaa sääntelyä on annettu runsaasti. Tutkimuksen tulosten mukaan jäsenvaltiot kuitenkin eroavat toisistaan metsäpoliittisilta tavoitteiltaan. EU:n uusi metsästrategia heijastelee puolestaan paremmin joidenkin jäsenvaltioiden näkemyksiä ja käsitystä metsien käytöstä kuin toisten. EU:n metsiin liittyvien politiikkojen toteutus voi aiheuttaa ristiriitoja, jos kansallisten metsäpolitiikkojen painopisteitä ei oteta huomioon. Tämän vuoksi jäsenvaltioita olisi hyvä osallistaa nykyistä paremmin EU:n metsäpolitiikkaan ja erityisesti sen valmisteluun, jotta paikallisia hyviä ja kestäviä käytäntöjä voitaisiin edistää jäsenvaltiotasolla. Tämä voisi edistää myös EU-tason metsien käyttöön liittyvien tavoitteiden saavuttamista.

Metsien kasvu ei sellaisenaan korostu kansallisissa tavoitteissa

Metsien kasvu ei yksittäisenä tavoitteena nouse vahvasti esiin analysoitujen jäsenvaltioiden ja EU:n metsästrategioissa. Metsien kasvu tulee kuitenkin esiin välillisesti erityisesti ilmastotavoitteissa. Pyrkimyksenä voi olla ilmastosyiden vuoksi lisätä metsäresursseja joko lisäämällä olemassa olevien metsien kasvua tai kasvattamalla metsien pinta-alaa metsittämällä. Joissakin maissa metsävarojen kasvuun liittyvä tavoite on vahvasti talouspainotteinen: metsien kasvua olisi lisättävä raakapuun saatavuuden lisäämiseksi. EU:n metsästrategiassa tavoitteena

Lisätietoja

Matleena Kniivilä, erikoistutkija, tutkimuspäällikkö, matleena.kniivila@luke.fi